

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Ιουλίου Moravcsik, Ελληνικόν ποίημα περί της μάχης της Βάρνης. «Ούγγροελληνικά Μελέται» αριθ. 1. Budapest, 1935. Σελ. 56.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9306](https://doi.org/10.12681/makedonika.9306)

Copyright © 2016, Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Ιουλίου Moravcsik, Ελληνικόν ποίημα περί της μάχης της Βάρνης. «Ούγγροελληνικά Μελέται» αριθ. 1. Budapest, 1935. Σελ. 56. *Μακεδονικά*, 1, 581–582. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9306>

«Ὁ Τσιατάσιος ἐκατέβαινε, ὁ Τσιατάσιος κατεβαίνει.
Τσιαταιό μ' τό ποῦθεν ἔρχεσαι κι' ἀποῦθε κατεβαίνεις;
Ν' ἀπό τῆ Φοῦρκα ἔρχομαι στή Σαμαρίνα πάνω,
σιλιάμι δίνει τὸν Πασιᾶ σιλιάμ τὸν Μουσελίμη.»

Μετά ταῦτα ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς ἀκμῆς τῆς Σαμαρίνης καθὼς καὶ τῆς παρακμῆς τῆς κωμοπόλεως ἐπελθούσης λόγῳ μιᾶς ἀσθενείας, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Βακαλόπουλος θεωρεῖ ὡς εἶδος χολέρας, ἐνῶ κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν κατ' αὐτῆς ἀντιδραστικῶν μέσων προκύπτει, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἐπαράτου φυματίσεως καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον ἐκ τῆς ἀδυναμίας τῆς ἐπικοινωνίας τῶν κατοίκων πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, μετὰ τὴν προσάρτησιν ταύτης εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἰουλίου **Moravcsik**, *Ἑλληνικὸν ποίημα περὶ τῆς μάχης τῆς Βάρνης*.
«Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται» ἀριθ. 1. Budapest, 1935. Σελ. 56.

Περὶ τῆς μάχης τῆς Βάρνης, καθ' ἣν ὁ Οὐγγρος βασιλεὺς Ἰ. Ulaszlo (Οὐλάσλο) ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν οὐγγρικῶν στρατευμάτων Ἰωάννου Hunyadi (Οὐνυάδη) ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τὴν 10 Νοεμβρίου 1444, διεσώθη ἑλληνικὸν ποίημα τοῦ 15 αἰ. εἰς Παρισινὸν κώδικα (Parisinus — Coislianus gr. 316 φύλλ. 1α·12β), ὡς συγγραφεὺς τοῦ ὁποῦ ἀναφέρεται εἰς τὸ χειρόγραφον κάποιος Παρασπόνδυλος Ζωτικός. Τὸ ποίημα τοῦτο ἐξέδωκε τὸ 1874 ὁ Émile Legrand, ἐπανεξέδωκε δὲ τὸ 1894 ὁ Οὐγγρος καθηγητῆς Γουλιέλμος Pecz, μεταφράσας τοῦτο εἰς τὴν οὐγγρικὴν. Παρόμοιον ὅμως ποίημα ἦτο γνωστόν, ὅτι εὕρισκετο εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Σεραγίου Κων/πόλεως (Constantinopolitanus bibl. Ser. gr. 35 φύλλ. 161β·179α), τὸ ὁποῖον ποίημα μόλις τὸ 1933, κατόπιν ἐπιμόνων ἀναζητήσεων, κατώρθωσε νὰ τὸ ἀνεύρῃ ὁ κ. Ἰ. Moravcsik, διευθυντῆς τῶν «Οὐγγροελληνικῶν Μελετῶν». Τοῦτο κατ' εἰς τινὰ σημείωσιν ἐγράφη τὸ 1461 «διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἀμαθοῦς καὶ ἐλαχίστου παρὰ πάντων Νικολάου υἱοῦ Παπαῖ Μιχαήλ» καὶ φέρει τὸν τίτλον: «Λόγος ποιητικὸς παρ' ἐμοῦ Γεωργίου Ἀργυροπούλου». Κατὰ τὸν ἐκδότην κ. Moravcsik αἱ δύο ἀναφερθεῖσαι παραλλαγαὶ εἶναι διασκευασμένα ἀντίγραφα ἐνός πρωτοτύπου ποιήματος ἐκ πολιτικῶν στίχων ἀγνώστου ποιητοῦ, ἀποτελοῦσι ἐγκώμιον τοῦ Ἰάγγου, τοῦ Οὐγγρου ἥρωος Ἰωάννου Οὐνυάδη, «πρόκειται δὲ περὶ ποιήματος, τὸ κείμενον τοῦ ὁποῦ εἶναι ζωντανόν, πού μεταβάλλεται, διασκευάζεται καὶ πλουτίζεται με νεωτέρας προσθήκας, καθὼς καὶ οἱ σύγχρονοί του θρῆνοι σχετικοὶ με τὴν ἀλυσιν τῆς Πόλεως».

Ὁ κ. Moravcsik ἔκαμε νέαν κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Παρισινοῦ κώδικος στηριχθεὶς εἰς τὰς ἐκδόσεις τῶν Legrand καὶ Pecz, καὶ διορθώσας τὸ κείμενόν των ἐνιαχοῦ, παραπλεῦρος δὲ παρέθεσε καὶ τὸ κείμενον τοῦ κώδικος τοῦ Σεραγίου.

Ἡ παραλλαγή τοῦ Παρισινοῦ κώδικος ἀπαρτίζεται ἐκ 466 στίχων, ἐν ᾧ ἡ τοῦ Σεραγίου ἐκ 460, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς ταύτης μετεχειρίσθη τὴν παραλλαγήν τοῦ πρώτου.

Ἐν τέλει τοῦ βιβλίου παρατίθενται πίνακες κυρίων ὀνομάτων, λέξεων καὶ γραμματικῶν τύπων, ὡς ἐπίσης καὶ φωτοτυπία σελίδος ἑκατέρου τῶν κωδίκων.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῆς παραλλαγῆς τοῦ Παρισινοῦ κώδικος ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν τοῦ τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τοῦτο διορθώσεων ἀποκατεστάθη ἡ γλωσσικὴ μορφή τῶν ποιημάτων καὶ ἐνισχύθη τὸ ζήτημα τῆς ἱστορικῆς ἀξιοπιστίας τοῦ ποιήματος.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἄνδρ. Graf, Κατάλογος τῆς ἐν Βουδαπέστη βιβλιοθήκης Γεωργίου Ζαβίρα.
« Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται » ἀριθ. 2. Budapest, 1935. Σελ. 32.

Ὁ ἐκ Σιατίστης Γεώργιος Ζαβίρας (1744-1804), ἐγκατεστημένος ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἀποτελεῖ τὸν ἀντιπροσωπευτικὸν τύπον τοῦ Μακεδόνοιο λογίου τοῦ ἐργαζομένου εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μεταξὺ ξένων καὶ ὁμοεθνῶν διὰ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας. Περί τοῦ Ζαβίρα καὶ τῶν ἔργων του ἡσχολήθη ὁ κ. Horvath, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον καλλιιεργεῖ τὴν σπουδὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Οὐγγαρίᾳ. Πλὴν τούτου ὑπάρχει καὶ πλειὰς ἄλλων εὐγενῶν Οὐγγρῶν διανοουμένων, πολλοὶ τῶν ὁποίων ὡς κύριον σκοπὸν τῶν ἀσχολιῶν των ἔχουν θέσει τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς διασποράς. Μεταξὺ τούτων εἶναι καὶ ὁ κ. Ἄνδρ. Graf, ὁ ὁποῖος εἰς ἐκδοθὲν τεῦχος εἰς τὴν σειρὰν τῶν « Οὐγγροελληνικῶν Μελετῶν » δημοσιεύει τὸν κατάλογον τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν τῆς Πέστης κληροδοτηθείσης βιβλιοθήκης τοῦ Ζαβίρα, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου του πλουτισθεῖσα καὶ διὰ νεωτέρων βιβλίων περιλαμβάνει ἤδη ἐν ὅλῳ 57 χειρόγραφα καὶ 1632 τόμους ἐντύπων, ἐξ ὧν 450 ἑλληνικά, 1124 λατινικά, γαλλικά, ἰταλικά, ἰσπανικά καὶ γερμανικά καὶ 58 ἐντυπα διὰ σλαβικῶν γραμμάτων.

Εἰς τὸ βιβλίον ὁ συγγραφεὺς περιγράφει μόνον τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ ἑλληνικά ἐντυπα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν περιγραφὴν τούτων περιορίζεται εἰς τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Ἐκ τῶν περιγραφομένων ἐντύπων 55 κατετάχθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ζαβίρα μετὰ τὸν θάνατόν του, ὡς δεικνύται ἐκ τῶν μεταγενεστέρων χρονολογιῶν ἐκδόσεως τούτων.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ καταλόγου τούτου ἀποτελεῖ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξερεύνησιν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ κ. Graf εἶναι ἀξίος τῶν θερμότερων εὐχαριστιῶν μας διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον δεικνύει διὰ τὴν μελέτην τῆς Μακεδονικῆς ἱστορίας εἰς τὸν τομέα τοῦτον.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἄνδρ. Horvath, Ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου Ζαβίρα. « Οὐγγροελληνικαὶ Μελέται » ἀριθ. 3. (Ἑλληνιστὶ μεθ' οὐγγρικῆς περιλήψεως.) Budapest, 1937.

Ὁ κ. Ἄνδρ. Horvath, ὑφηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Βουδαπέστης, ἀκάματος ἐρευνητὴς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ γνώστης ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῶν Οὐγγρο-ἑλληνικῶν πνευματικῶν καὶ οἰκονομικῶν σχέσεων τῶν τριῶν τελευταίων αἰώνων ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον βιογραφίαν τοῦ Οὐγγροἑλλήνου Μακεδόνοιο λογίου Γεωρ-